

Απαντήσεις αρχαία γνωστο Β' Λυκείου 3-3-2013

1. Επομένως, εγώ τουλάχιστον δε θα δίσταζα να πω πως σας συμφέρει περισσότερο να σας πολεμούν όλοι οι Έλληνες έχοντας δημοκρατία παρά να είναι φίλοι σας ζώντας σε καθεστώς ολιγαρχίας. Γιατί νομίζω ότι με ανθρώπους που είναι ελεύθεροι(= δημοκρατικοί) εύκολα εσείς μπορείτε να κάνετε ειρήνη, όποτε θα θέλατε με τους ολιγαρχικούς όμως ούτε τη φιλία δεν την θεωρώ σταθερή· γιατί με κανέναν τρόπο δεν μπορεί να γίνουν φίλοι οι ολιγαρχικοί με τους δημοκρατικούς και αυτοί που επιδιώκουν να ασκούν απόλυτη εξουσία με αυτούς που έχουν προτιμήσει να ζουν με ισονομία.

2. Τα αίτια που ανάγκασαν τους Αθηναίους να κάνουν πολέμους (διαιρετέα έννοια) εναντίον διαφόρων πόλεων διαφοροποιούνται με βάση το πολίτευμά τους (διαιρετική βάση). Έτσι αυτά θεωρούνται επουσιώδη, όταν η Αθήνα αντιμετωπίζει μια δημοκρατική πόλη, όταν όμως πολεμά εναντίον κάποιας ολιγαρχικής πόλης, τότε τα αίτια είναι σοβαρότατα, γιατί απειλείται το δημοκρατικό της πολίτευμα και η ελευθερία της (**§ 17, λογικό**)

Στο πρώτο επιχείρημα το πολίτευμα λαμβάνεται ως διαιρετική βάση της διαιρετέας έννοιας (= πόλεμοι). Όμως η βάση αυτή είναι επουσιώδες γνώρισμα, αφού οι πόλεμοι συνήθως διακρίνονταν με βάση τη φυλετική καταγωγή (εναντίον Ελλήνων ή αλλοφύλων). Γι' αυτό η διαίρεση μάλλον εγείρει επιφυλάξεις.

Έπειτα τα αίτια των πολέμων της Αθήνας εναντίον κάποιας δημοκρατικής πόλης παρουσιάζονται υποβαθμισμένα, ενώ δεν είναι. Έτσι οι αντιδικίες δύο άλλων πόλεων ήταν συχνά η επιζητούμενη αφορμή για δυναμική παρέμβαση των Αθηναίων, με σκοπό την επέκταση της δικής τους ηγεμονίας και όχι τη διευθέτηση των διενέξεων για χάρη των άλλων. Αλλά και οι εδαφικές διαφορές, και κυρίως ο ανταγωνισμός για τη διεκδίκηση της αρχηγίας, ούτε μικρο-αιτίες ήταν ούτε και αποκλείονται ως αίτια των πολέμων της Αθήνας εναντίον μιας ολιγαρχικής πόλης· αντίθετα, συνυπάρχουν και στις δύο κατηγορίες των συγκρούσεων.

Ακόμα, η προσπάθεια του Δημοσθένη να παρουσιάσει ως ιδεολογικά μόνο τα αίτια των συγκρούσεων της Αθήνας προς τις ολιγαρχικές πόλεις

αποσιωπώντας κάθε άλλο λόγο είναι υπερβολική και αυθαίρετη. Γιατί το ιδεολογικό στίγμα χαρακτηρίζει συχνά και τους πολέμους που έκανε η Αθήνα εναντίον μιας δημοκρατικής πόλης. Εξάλλου ο ρήτορας

- παραλείπει τελείως τον οικονομικό παράγοντα ως αιτία των συγκρούσεων
- αποκρύπτει το γεγονός ότι οι πόλεμοι της Αθήνας εναντίον της Σπάρτης γίνονταν για τη διεκδίκηση της ηγεμονίας
- δεν αναφέρει τις ιμπεριαλιστικές πιέσεις (οικονομικές και διοικητικές) των Αθηναίων, που δεν έκαναν διακρίσεις ανάμεσα σε Έλληνες και βαρβάρους, σε δημοκρατικούς και ολιγαρχικούς, σε συμμάχους και μη-προείχε η διατήρηση της ηγεμονίας τους. Γι' αυτό η κάθετη διαίρεση των πολέμων της Αθήνας εναντίον μιας δημοκρατικής ή ολιγαρχικής πόλης, αλλά και των αιτίων που προκαλούσαν τους πολέμους αυτούς, δεν πείθει πολύ. Ωστόσο ο Δημοσθένης σκόπιμα υπερβάλλει και αυθαιρετεί, γιατί έχει πάθος για τη δημοκρατία και γιατί επιδιώκει να διεγείρει συναισθηματικά τους συμπολίτες του και έτσι να τους πείσει για την πρότασή του.

3α. Οι § 17 – 18 αποτελούν το πρώτο τμήμα του δεύτερου μέρους της Πίστης του λόγου. Περιέχουν επιχειρηματολογία με την οποία ο Δημοσθένης αποπειράται να υποστηρίξει την θέση του για βοήθεια στην Ρόδων, θέση που όπως ο ίδιος ισχυρίζεται είναι υπέρ των συμφερόντων της Αθήνας.

Ο Δημοσθένης ολοκληρώνει προσωρινά τουλάχιστον το θέμα του κινδύνου, που ίσως προκύψει από την αντίδραση του Μ. Βασιλέως και/ή της Αρτεμισίας και ξεκινάει ένα καινούργιο. Στόχος του να πείσει τους ακροατές ότι οι σοβαρές τους διαφορές με τους ολιγαρχικούς καθιστούν το χάσμα ανάμεσα τους αγεφύρωτο. Σαφώς, το παραπάνω αποτελεί υποστηρικτικό υλικό της προηγούμενης θέσης του.

β. Ο Δημοσθένης προσπαθεί:

α. να εμπνεύσει στην ψυχή των συμπολιτών του ένα αίσθημα εμπιστοσύνης στο πρόσωπό του, αφού αυτός προβάλλεται ως υπέρμαχος της δημοκρατίας, γνωρίζει τα αίτια των πολέμων της Αθήνας εναντίον δημοκρατιών και ολιγαρχιών και τους διαφωτίζει σχετικά αποβάλλοντας την πιθανή τους άγνοια.

β. να ενισχύσει το αυτοσυναίσθημά τους (= το βαθμό της αυτοεκτίμησής τους), καθώς τους κολακεύει για το δημοκρατικό και αγωνιστικό τους φρόνημα, για τη φιλελευθερία και την ισονομία τους

γ. έμμεσα να επηρεάσει θετικά τους Αθηναίους ολιγαρχικούς και να μεταστρέψει ή τουλάχιστο να αμβλύνει τις πολιτικές τους πεποιθήσεις. Όλα αυτά λειτουργούν ως μέσο πειθούς.

4. Όρᾶτε - ἴστε - λογίζεται - ἐστίν - εἰπεῖν - ἡγεῖσθαι - ποιήσασθαι - βουληθείητε - συμφέρειν - ἄρχειν.

5. σελ. 20, σχολικό: 4. Τα ήθη. « Η πειστικότητα ... ρητορικού λόγου.»